

Notat

Styrelsen for
Undervisning og Kvalitet
Kontor for Gymnasier

Teglholmsgade 1
2450 København SV
Tlf. nr.: 33 92 50 00
E-mail: stuk@stukovm.dk
www.stukovm.dk
CVR-nr.: 29634750

Fremgangsmåde ved fastsættelse af foreløbige kapaciteter

1. februar 2023
Sagsnr.: 22/23097

Ved udgangen af september 2022 fik alle udbydere af gymnasiale uddannelser udmeldt en beregningsteknisk kapacitet for hvert udbud af stx, hf, hhx, htx og pre-ib. På baggrund heraf har institutionerne kunnet indberette ønsker om en anden kapacitet. Med udgangspunkt i disse tilbagemeldinger, og i dialog med de fem regioner, har STUK nu fastsat de foreløbige kapaciteter, jf. § 4 i bekendtgørelse om kapacitetsfastsættelse, zoner og profilgymnasier for de gymnasiale uddannelser, nr. 1209 af 29. august 2022.

Hvad er den foreløbige kapacitet?

Den foreløbige kapacitet er BUVM's foreløbige opgørelse af, hvilken kapacitet, målt på antal elevpladser, det enkelte gymnasiale udbud skal tildeles på stx, hf, hhx, htx og pre-ib. Den foreløbige kapacitet er udmeldt til institutionerne den 1. februar 2023 og svarer samlet set til den estimerede ansøgerpopulation¹ for 2023 på landsplan og i regionerne. Den endelige kapacitet for 2023/24, som fastsættes på baggrund af de faktiske ansørgetal, udmeldes senest den 15. maj 2023. Se mere om den samlede proces for fastsættelse af kapacitet her: <https://www.uvm.dk/gymnasiale-uddannelser/adgang-og-optagelse/elevfordeling/om-kapacitetsfastsaettelse/kapacitetsfastsaettelse>.

¹ Den estimerede ansøgerpopulation tager udgangspunkt i forventede antal ansøgere til uddannelsen i den pågældende region. Estimatet er baseret på Danmarks Statistiks befolkningsfremskrivning og BUVM's søgetal. Den estimerede ansøgerpopulation er ansøgere, der søger uddannelse i optagelse.dk inden fordelingen via den centrale fordelingsalgoritme den 12. april 2023.

Hvordan er den foreløbige kapacitet for skoleåret 2023/24 fastsat?

Ved fastsættelsen af de foreløbige kapaciteter er der foretaget en særskilt vurdering af alle institutioners indberetninger af kapacitetsønsker for hvert enkelt udbud.

Fastsættelsen af de foreløbige kapaciteter er herudover foretaget efter dialog med hver enkelt region om lokale forhold. Der er særligt lagt vægt på teknisk overbooking, skæve klassekvotienter, udbuddenes søgetal, mindre udbud samt udbud omfattet af midlertidigt stop for optag inden for rammerne af den stramme kapacitetsstyring. Med 'stram' kapacitetsstyring menes, at kapaciteten samlet set og i den enkelte region skal svare til den estimerede ansøgerpopulation til stx, hf, hhx, htx og pre-ib, dog med en vis overkapacitet til de erhvervsgymnasiale uddannelser.

Regionernes tilbagemeldinger til STUK

I overensstemmelse med processen beskrevet i kapitel 1 i bekendtgørelse om kapacitetsfastsættelse, zoner og profilgymnasier for de gymnasiale uddannelser, nr. 1209 af 29. august 2022, har regionerne modtaget den beregningstekniske kapacitet og institutionernes indberettede ønsker til en anden kapacitet. Regionerne har på baggrund heraf givet en skriftlig tilbagemelding til STUK. Regionernes tilbagemeldinger er vurderet under hensyntagen til en stram kapacitetsstyring, hvorfor regionernes anbefalinger ikke i alle tilfælde er fulgt. For eksempel har det ikke alle steder været muligt at følge et forslag om en opjustering, hvis ikke denne har været fulgt af et tilsvarende forslag om nedjustering på et andet udbud i regionen. Regionernes tilbagemeldinger har bidraget til at sætte fokus på lokale forhold som eksempelvis fordelingshensyn i form af kendskab til lokale søgemønstre, lokale og regionale transportforhold, historiske fordelingsudfordringer mv.

Teknisk overbooking

Der er nogle afdelinger, der historisk har opereret med en teknisk overbooking for at imødekomme de udfordringer, der kan komme som følge af, at der kan ske visse forskydninger i elevgrundlaget fra ansøgningstidspunktet og ind i starten af det næstkommende skoleår. Teknisk overbooking indebærer således, at nogle institutioner planlægger med en kapacitet, som er større end svarende til 28 elever pr. klasse i fordelingsprocessen i foråret. I de beregningstekniske kapaciteter blev teknisk booking indarbejdet for alle de afdelinger, der tidligere havde anvendt det.

I forbindelse med fastsættelsen af de foreløbige kapaciteter har alle institutioner haft mulighed for at indberette, hvis de ønsker at anvende en anden klassekvotient end den, der er udmeldt i de beregningstekniske kapaciteter.

Institutionernes ønske om en højere klassekvotient er i alle tilfælde imødekommet i fastsættelsen af de foreløbige kapaciteter. Det har i visse tilfælde medført yderligere kapacitet, mens det i andre tilfælde har medført en nedjustering af udbuddets kapacitet – typisk når der har været tale om større institutioner, hvor den tekniske overbooking har medført, at institutionen hermed fik en hel klasse mere. Dette er eksempelvis sket, fordi den ønskede merkapacitet har været for stor til at kunne rummes inden for en stram kapacitet i det pågældende område.

Der er ikke fastsat anden teknisk klassekvotient end den, der evt. fremgik af de beregningstekniske kapaciteter, medmindre institutionen selv har indgivet ønske herom via indberetningsfladen eller efterfølgende via regionerne. Dette af hensyn til institutionens opgørelse af klassekvotienter samtidig med institutionens første indberetning af aktiviteten på første klassetrin til brug for beregning af de statslige tilskud (det fleksible klasloft på gennemsnitligt 28 elever, der opgøres på talledagen i november), som institutionerne er ansvarlige for at overholde.

Skæve klassekvotienter

Der er nogle afdelinger, typisk med mindre udbud, der er vant til at anvende skæve klassekvotienter, dvs. klasser med en klassekvotient på mindre end 28 elever. Det sker for at kunne optage alle ansøgere i et lokalområde. Institutionerne har haft mulighed for at indberette elevpladser svarende til skæve klassekvotienter, enten gennem indberetningsfladen eller gennem regionerne. Der er foretaget en konkret vurdering i forhold til imødekommelse af institutionernes ønsker om skæve klassekvotienter.

På samme vis som ved teknisk overbooking er der ikke fastsat skæve klassekvotienter, medmindre institutionen selv har indberettet ønske herom. Hvis et ønske om en skæv klassekvotient ikke er imødekommet, er kapaciteten ikke blevet justeret med den skæve klassekvotient. Det betyder, at hvis et udbud har fået en beregningsteknisk kapacitet på 56 elevpladser og har indgivet ønske om en skæv klassekvotient svarende til 75 elevpladser (hvilket svarer til en klassekvotient på 25) og ønsket ikke kan imødekommes, så justeres kapaciteten ikke til 50 elevpladser, men fastholdes på de 56 elevpladser.

Søgetal

Som led i STUK's vurderinger har der desuden været fokus på institutionernes søgetal i 2021 og 2022. Søgetallene har været anvendt som supplement til institutioners skriftlige begrundelser for forslag til anden kapacitet og regionernes tilbagemelding og har således fungeret som underbyggende argument for justering af kapaciteter i både op- og nedadgående retning.

Tilgangstal har derimod *ikke* været anvendt i fastsættelse af den foreløbige kapacitet, idet kapaciteterne som bekendt skal svare til den estimerede ansøgerpopulation. Tilgangstal har dog indgået som et element til STUK's forståelse af det samlede billede af det enkelte udbuds elevgrundlag.

Overkapacitet på hhv. mindre og større udbud

I fastsættelsen af de foreløbige kapaciteter er der i de enkelte regioner i varierende omfang skabt overkapacitet. En del af denne overkapacitet er opstået, fordi der er en del mindre udbud, som har fået fastsat en kapacitet, der er højere end udbuddenes 1. prioritetsansøgere og højere end det antal ansøgere, der faktisk kan fordeles i området inden for 45 minutters transporttid. Samtidig har STUK ikke fundet det hensigtsmæssigt at fastsætte en kapacitet, der er lavere end tidligere års ansøgstal, idet kapaciteten udmeldes i hele klasser á 28 elevpladser plus evt. teknisk overbooking.

Samlet set har det således været væsentligt for kapacitetsfastsættelsen, hvor overkapaciteten er placeret. Overkapacitet på mindre udbud i tyndt befolkede egne har som oftest ikke betydning for den endelige elevfordeling, mens overkapacitet i de større byer kan have markant betydning for fordelingen mellem mindre søgte udbud og de større udbud i byerne.

Afdelinger omfattet af midlertidigt stop for optag

Det indgår i modellen for fastsættelse af den beregningstekniske kapacitet, at udbud med midlertidigt stop for optag tildeles ekstra kapacitet (én eller to klasser). Kapaciteten er i de beregningstekniske kapaciteter tildelt ud fra følgende principper:

- Udbud med midlertidigt stop for optag, der inden for de seneste 5 år har haft en tilgang, der er op til én klasse større end den indledende beregningstekniske kapacitet, tildeles én ekstra klasse.
- Udbud med midlertidigt stop for optag, der inden for de seneste 5 år har haft en tilgang, der er mere end én klasse større end den indledende beregningstekniske kapacitet, tildeles to ekstra klasser.

I fastsættelsen af de foreløbige kapaciteter er den ekstra kapacitet fra de beregningstekniske kapaciteter videreført. Samtidig har der været fokus på en stram kapacitetsfastsættelse ud fra den estimerede ansøgerpopulation for den pågældende uddannelse for at sikre bedst mulige understøttelse af den ekstra tildelte kapacitet på udbud med midlertidigt stop for optag.

Kapacitet på de erhvervsgymnasiale uddannelser

På de erhvervsgymnasiale – hhx og htx – skal der sikres en vis overkapacitet, jf. lovbemærkninger til lov nr. 880 af 21/06/2022 om kapacitetsfastsættelse og elevfordeling på de gymnasiale ungdomsuddannelser.

I de beregningstekniske kapaciteter var der indlagt 2 pct. overkapacitet til henholdsvis hhx og htx, som var tildelt som hele klasser til de største udbud i regionerne². I de foreløbige kapaciteter er overkapaciteten til hhx og htx tildelt med udgangspunkt i den samlede vurdering af de enkelte udbud. Det betyder, at overkapaciteten på det enkelte udbud ikke nødvendigvis er fastholdt, men at overkapaciteten på det erhvervsgymnasiale område samlet set er højere end ved fastsættelsen af de beregningstekniske kapacitet

Kapacitet på hf

I forbindelse med fastsættelsen af de foreløbige kapaciteter har målet været at sikre en hensigtsmæssig balance mellem VUC'ernes hf-kapacitet og de almene gymnasiers hf-kapacitet, idet målgrupperne for de to typer af udbud er forskellige. Der har med andre ord været fokus på, hvordan stram kapacitetsstyring kan understøtte, at de ansøgere, der ønsker at være i et ungemiljø kan, optages på et alment gymnasium, mens de, der ønsker at være i et voksenmiljø, kan optages på et VUC.

Videre proces ift. fastsættelsen af de endelige kapaciteter

Der kan som nævnt være behov for justeringer hen mod fastsættelsen af de endelige kapaciteter, som udmeldes senest den 15. maj 2023, når det endelige søgetal er kendt. De endelige kapaciteter vil således afspejle en opdatering af de foreløbige kapaciteter med søgetallene samt øvrige justeringer, som viser sig nødvendige for at understøtte lovens formål.

Estimeret ansøgerpopulation ved beregningsteknisk og foreløbig kapacitet

I forbindelse med fastsættelse af de beregningstekniske kapaciteter blev den estimerede ansøgerpopulation for 2023 fastsat på baggrund af førstprioritetsansøgere til de gymnasiale uddannelser i 2021 fordelt på ansøgerens bopælsregion. Ansøgerpopulationen for 2021 bestod af alle ansøgere, som havde søgt frem til og med den 15. marts 2021. Dermed passede denne ansøgerpopulation med den ansøgerpopulation, som offentliggøres på uddannelsesstatistik.dk. Antallet af ansøgere i 2021 blev via den senest tilgængelige befolkningsfremskrivning fra Danmarks Statistiks fremskrevet til 2023-niveau. Der blev i den forbindelse lavet en antagelse om, at søgefrequensen blandt de relevante aldersgrupper til den enkelte uddannelse i hver region vil være uændret.

² Fire htx-klasser fordelt til Region Hovedstaden, Region Sjælland, Region Midtjylland og Region Syddanmark, og otte htx-klasser fordelt til alle regioner, heraf to klasser til hhv. Region Hovedstaden, Region Midtjylland og Region Syddanmark

På baggrund af tilbagemeldinger fra regioner og institutioner er det fundet relevant at justere metoden for, hvordan ansøgerpopulationen estimeres for 2023. Det skyldes blandt andet, at der i visse regioner er en del ansøgere, der søger ind på gymnasier i en anden region, end de er bosiddende i. Skabes der en elevplads til en sådan ansøger i bopælsregionen fremfor i regionen, der søges i, kan der skabes for meget kapacitet i bopælsregionen og samtidig for lidt kapacitet i regionen, der søges i. Der er i fastsættelsen af de foreløbige kapaciteter således inddraget en fremskrivning af ansøgerpopulationen, som baserer sig på de mønstre for søgning, der er i 2021.

Derudover er der i de foreløbige kapaciteter medtaget det skønnede antal førstprioritetsansøgere frem til en måned efter ansøgningsfristen, hvor alle ansøgere, der har søgt en gymnasiale uddannelse, fordeles af den centrale fordelingsalgoritme (den 12. april 2023). Det skønnede antal ansøgere, der søger ind en måned efter ansøgningsfristen, er baseret på antallet af ansøgere, der søgte ind på en gymnasial uddannelse i 2022 frem til en måned efter ansøgningsfristen og er lagt til den estimerede ansøgerpopulation til gymnasier i regionen, som beskrevet ovenfor.